KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 5.12.2007
KOM(2007) 764 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

STRATEGIA NA RZECZ SILNIEJSZEGO I BARDZIEJ KONKURENCYJNEGO EUROPEJSKIEGO PRZEMYSŁU OBRONNEGO

{SEK(2007) 1596}
{SEK(2007) 1597}

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

STRATEGIA NA RZECZ SILNIEJSZEGO I BARDZIEJ KONKURENCYJNEGO EUROPEJSKIEGO PRZEMYSŁU OBRONNEGO

1. WPROWADZENIE

Europejski przemysł obronny odnotowuje roczne obroty w wysokości ponad 55 mld euro. Przemysł ten odpowiada za około 30% światowej produkcji i zatrudnia ponad 300 000 pracowników. Dwadzieścia lat temu rzeczywiste obroty i zatrudnienie wynosiły prawie dwa razy tyle. Od czasu zakończenia zimnej wojny strategie obronne zostały poddane rewizji, zmieniono model europejskich sił zbrojnych, a wydatki na obronność zredukowano.

Silna baza technologiczno-przesmyłowa sektora obronnego (defence technological and industrial base – DTIB) pozostają głównym filarem europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony (EPBiO). EPBiO ma za zadanie dać UE zdolność do samodzielnych działań, tak aby mogła ona odpowiedzieć na wypadek międzynarodowego kryzysu, bez uszczerbku dla działań ze strony NATO. DTIB stwarza możliwości konieczne do sprostania nie tylko globalnym, lecz również nowo powstającym wyzwaniom w dziedzinie bezpieczeństwa. Jedynie konkurencyjna DTIB może zaoferować Europie samodzielność, przystępne ceny i zdolność do międzynarodowej współpracy w rozwijaniu i produkcji wyposażenia obronnego.

Europa posiada pewną liczbę przedsiębiorstw, które są konkurencyjne zarówno na poziomie UE, jak i globalnym, i które oferują możliwości na światowym poziomie w wielu segmentach rynku. Jej przemysł ma również potencjał i zdolności do sprostania wyzwaniom na skalę globalną i do wystawienia sił działających w imieniu UE na scenie światowej wyposażonych w potrzebny sprzęt i systemy wysokiej jakości. Kluczowym zadaniem jest precyzyjne określenie wymaganych zdolności europejskich sił zbrojnych w celu sprostania tym wyzwaniom. We współpracy z Komitetem Wojskowym UE i Europejską Agencją Obrony (EAO) opracowywany jest obecnie plan rozwoju zdolności w celu zidentyfikowania priorytetów dotyczących koniecznych zdolności i rozwoju.

Sektor obronny jest gałęzią intensywnie wykorzystującą technologie, w ramach którego najbardziej zaawansowane badania i rozwój powodują rozprzestrzenianie się wiedzy na inne obszary. Obronność jest połączona z elektroniką, technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, transportem, biotechnologią i nanotechnologią. Łącznie gałęzie te stanowią źródło możliwości, innowacji i know-how, które stymulują wzrost gospodarczy i rozwój całej gospodarki.

Ponadto wiele technologii stworzonych na potrzeby obronności stało się motorami wzrostu gospodarczego w sektorze cywilnym. Dotyczy to między innymi globalnego systemu lokalizacji, internetu i obserwacji Ziemi. W coraz większym stopniu proces ten ma charakter dwustronny, jako że cywilne gałęzie gospodarki mają swój udział w sektorze obronnym (np. poprzez rozwój oprogramowania). To wzajemne wspieranie się jest ważne z punktu widzenia europejskiej strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

Poza tym sektor ten staje się coraz trudniejszy do zdefiniowania, jako że granice pomiędzy obronnością, bezpieczeństwem i technologiami cywilnymi (np. elektroniką, telekomunikacją) stają się coraz bardziej płynne. Misje mające na celu utrzymanie pokoju lub jego przywrócenie oraz zagrożenie terroryzmem doprowadziły do zamazania granic pomiędzy bezpieczeństwem wewnętrznym i zewnętrznym oraz stworzyły potrzebę lepszej koordynacji polityki pomiędzy tym dwiema dziedzinami.

Tym niemniej istnieją wyraźne sygnały wskazujące na to, że rozwój europejskiego przemysłu obronnego jest wstrzymywany z powodu niewłaściwej polityki i ram prawnych. Niedawna publikacja Parlamentu Europejskiego[1] pokazała, że wysokie koszty braku wspólnego działania w Europie i wynikające z niego zróżnicowane ustawodawstwo krajowe, procedury przyznawania licencji, wykazy kontroli eksportowych, brak wymiany informacji itp., powodują rozrost formalności administracyjnych, dublowanie, utrudniają innowacje, podnoszą ceny i są szkodliwe dla konkurencyjności.

Niniejszy komunikat przestawia „Strategię na rzecz silniejszego i bardziej konkurencyjnego europejskiego przemysłu obronnego". Podkreśla on specjalny charakter tej gałęzi przemysłu i jej wyjątkowy związek z sektorem rządowym, stwierdza jednak, iż można zrobić wiele w celu odblokowania jego pełnego potencjału, tak aby oferował on korzyści w zamian za poniesione przez państwa członkowskie nakłady, i aby dostarczał EPBiO potrzebnych możliwości w sposób skuteczny i efektywny.

2. ROZWÓJ RYNKU WYPOSAŻENIA OBRONNEGO

Sektor ten jest pod kontrolą rządową w wielu aspektach takich jak ustwodawstwo, prawo własności, kontrola udziałowców, finansowanie badań i rozwoju (B+R); rządy są również głównym nabywcą. Tym niemniej wiele innych podmiotów jest zaangażowanych w tworzenie polityki i ram prawnych, w których funkcjonuje ten przemysł. Politykę obronną i bezpieczeństwa tworzy się na poziomie Unii Europejskiej, NATO oraz poszczególnych państw członkowskich. Ramy prawne są określone poprzez zapisy Traktatu, polityki wspólnotowe i państwa członkowskie. EAO, w ramach której pracują razem państwa członkowskie i Komisja, ma na celu wspieranie Rady i państw członkowskich w ich wysiłkach idących w kierunku poprawienia europejskiego potencjału obronnego oraz wzmocnienia europejskiej DTIB.

2.1. Warunki finansowe

Krajowe budżety obronne w największym stopniu determinują plany przemysłu obronnego. Budżety te odzwierciedlają krajowe polityki i priorytety, a w ciągu ostatnich 20 lat, które nastąpiły od zakończenia zimnej wojny (w wyniku „zysków płynących z pokoju"), zostały one zmniejszone o połowę (z 3,5% PKB w latach 80. w porównaniu do obecnego średniego poziomu 1,75%), co doprowadziło do zmniejszenia obrotów i zatrudnienia. Zgodnie z tym, co podaje EAO[2], **nie wydaje się, aby łączne wydatki obronne w Europie miały wzrosnąć**. Inwestycje w badania i technologie, rozwój i zamówienia stanowią znacznie mniejszy odsetek całego budżetu obronnego w Europie niż w Stanach Zjednoczonych. Jednocześnie **koszty sprzętu wojskowego wzrosły, a siły zbrojne zrestrukturyzowano, stawiając na**

---

1 „Koszty braku wspólnego działania w Europie w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony".

2 Wizja długookresowa – Perspektywy dla przemysłu przedłożone przez Radę Sterującą Europejskiej Agencji Obrony we wrześniu 2006 r.

pierwszym planie poprawienie konkurencyjności i osiągnięcie większej efektywności kosztowej.

Podczas gdy w przeszłości państwa członkowskie mogły sobie pozwolić na utrzymywanie wszechstronnych wojskowych baz technologicznych i przemysłowych, obecnie krajowe budżety obronne nie mogą już dłużej finansować rozwoju szerokiej gamy produktów najwyższej jakości, a nowe krajowe programy obronne stały się rzadsze.

Zmniejszenie wydatków na obronność w Europie miało również wpływ na inwestycje w badania i technologię. Podczas gdy budżet obronny USA jest około dwa razy większy niż wszystkie europejskie budżety obronne łącznie, poświęca on około 35% całości środków na inwestycje – w porównaniu do jedynie około 20% w Europie. Wydatki na B+R w tej dziedzinie są sześciokrotnie większe w USA niż w Europie. Ponadto tego typu inwestycje w Europie są rozdrobnione, co prowadzi do duplikowania i marnotrawienia niewielkich zasobów.

2.2. Fragmentacja rynków

Produkcja obronna jest skoncentrowana w sześciu państwach członkowskich (Niemczech, Hiszpanii, Francji, Włoszech, Szwecji i Zjednoczonym Królestwie), tym niemniej przedsiębiorstwa produkujące wyposażenie i systemy pomocnicze można znaleźć w całej Europie. Jednakże średnio państwa członkowskie wydają wewnętrznie blisko 85% swoich budżetów na wyposażenie.

Rządy państw europejskich wykazują zdecydowaną **preferencję na rzecz swoich krajowych gałęzi przemysłu obronnego**. Ma to związek nie tylko z ochroną miejsc pracy, lecz również ze zwiększaniem inwestycji oraz zapewnieniem bezpieczeństwa dostaw i informacji. Państwa członkowskie są niechętne przyjęciu wzajemnej zależności. W konsekwencji producenci z innych państw członkowskich mają jedynie ograniczony dostęp do krajowych rynków wyposażenia obronnego lub nie mają go w ogóle. Powoduje to często duplikowanie działań, które można zauważyć w ogólnej liczbie 89 różnych programów dotyczących uzbrojenia w UE w porównaniu do 27 w USA.

Ponadto art. 296 Traktatu zezwala państwom członkowskim na wyłączenie od zasad wspólnego rynku z powodów dotyczących bezpieczeństwa państwa. W szczególności państwa członkowskie nie mają obowiązku udostępniania informacji, których ujawnienie uznają za sprzeczne ze swoimi podstawowymi interesami bezpieczeństwa, oraz mogą podejmować środki odnoszące się do „produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi", które są niezbędne dla ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa. Jednakże środki takie nie mogą „negatywnie wpływać na warunki konkurencji na wspólnym rynku w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych".

Krajowe rynki produktów związanych z obronnością w Europie są rozdrobnione w związku z kilkoma przyczynami:

- Państwa członkowskie stosują szeroko art. 296 i **zwalniają umowy obejmujące produkty związane z obronnością z zasad zamówień publicznych UE**. Dzieje się tak nawet mimo tego, że Europejski Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, iż korzystanie ze zwolnień powinno być ograniczone do wyjątkowych przypadków, które są jasno sprecyzowane i indywidualnie uzasadnione.

- Krajowe systemy **kontroli transferów wyposażenia obronnego** wewnątrz UE nie robią rozróżnienia pomiędzy wywozem do państw trzecim i transferem pomiędzy państwami członkowskimi. Powoduje to niepotrzebne przeszkody biurokratyczne, których koszty dla przedsiębiorców wynoszą ponad 400 mln euro rocznie. Tak wysokie koszty dodatkowo ograniczają możliwości rynkowe dla konkurencyjnych podwykonawców z sektora MŚP w innych państw członkowskich.

- Ustawodawstwo w dziedzinie **kontroli strategicznych zasobów obronnych**, zreformowane w ostatnich latach przez niektóre państwa członkowskie (np. UK w 2002 r.: DE w 2004 r. i FR w 2005 r.), które często nie bierze pod uwagę wymiaru europejskiego.

- Niezbyt częsta i oparta na zasadach *ad hoc* współpraca i koordynacja pomiędzy państwami członkowskimi dotycząca określenia wymagań, B+R lub wspólnych programów produkcji. Określaniu **wymagań w zakresie obronności** z perspektywy krajowej towarzyszy dodatkowo korzystanie z niezharmonizowanych **standardów**, które utrudniają współpracę w dziedzinie badań i rozwoju i programów produkcji.

- Zakłócenia wywołane przez **wymagania offsetowe** (zamówienia rekompensujące), które wiele państw członkowskich wciąż nakłada w związku z zamówieniami obronnymi. Chociaż często mówi się, że pomagają one utrzymać poziom wydatków na obronność, w pewnym stopniu odzwierciedlają one słabość obecnej struktury europejskiego przemysłu obronnego i rynku jego produktów. Istnieje bowiem ryzyko, że państwa nabywcy są bardziej zainteresowane atrakcyjnością oferty offsetowej niż konkurencyjnością oferowanego produktu.

2.3. Rynki zewnętrzne

Rządy państw europejskich nie mają ograniczeń w wyborze swoich partnerów handlowych w dziedzinie obronności. Oznacza to, że pomimo wyraźnych preferencji krajowych znacząca część europejskiego wyposażenia obronnego jest importowana, zwłaszcza z USA. O ile większość europejskich rynków jest otwarta dla producentów z USA, drzwi dla producentów z Europy są często zamknięte, kiedy chcą oni eksportować swoje towary związane z obronnością do USA. Utrudnia to europejskiemu przemysłowi obronnemu rozkładanie kosztów oraz utrzymywanie i rozwijanie umiejętności projektowych.

2.4. Wniosek

Poprawienie długoterminowej konkurencyjności ma zasadnicze znaczenie dla europejskiego przemysłu obronnego oraz dla europejskiego bezpieczeństwa i ambicji obronnych. Dalsze dostosowanie przemysłu powinno mieć na celu wyższy stopień specjalizacji, co prowadzi do bardziej zintegrowanego łańcucha zamówień oraz do konkurencyjnego europejskiej DTIB.

Jak do tej pory działania adaptacyjne przemysłu obronnego miały głównie miejsce w ramach poszczególnych krajów. Chociaż zdarzały się zakończone sukcesem przypadki transgranicznego łączenia przedsiębiorstw w ramach UE, większość europejskiej współpracy miała zazwyczaj formę wspólnych programów lub przedsięwzięć, które mają ograniczony wpływ na poprawianie konkurencyjności. Spowolniło to konsolidację, specjalizację, modernizację oraz restrukturyzację europejskiego przemysłu obronnego, a także ograniczyło uwolnienie kapitału, który mógłby być wykorzystany w sposób bardziej efektywny w innych gałęziach gospodarki.

W związku z faktem że przemysł kontynuuje adaptację do niezbyt częstych nowych programów obronnych, a także do relatywnie niskich nakładów na badania i inwestycje, w przyszłości utrzymanie mocy produkcyjnych, oraz strategicznie ważniejszej infrastruktury badawczo-rozwojowej, będzie droższe. Kapitał już obecnie przemieszcza się w poszukiwaniu lepszego zysku z inwestycji do USA i innych państw.

Nie można kontynuować takiego podejścia, jeśli Europa chce utrzymać znaczącej wielkości żywotną DTIB. W przypadku braku zmian politycznych przemysł europejski stanie w obliczu zagrożenia stania się sektorem niszowym, zaopatrującym głównie pozaeuropejskich głównych wykonawców, uniemożliwiając mu w ten sposób autonomiczne rozwinięcie zdolności koniecznych dla EPBiO.

Aby naprawić istniejące nieskoordynowane europejskie podejście do przemysłu obronnego **konieczna jest dynamiczna strategia**. Strategia wzmacniająca konkurencyjność przemysłu obronnego, przygotowująca go do przyszłych wyzwań, promująca zdolności do innowacji, zachowująca i tworząca większą ilość wysokiej jakości miejsc pracy oraz dalej rozwijająca jego obecne atuty.

3. DZIAŁANIA POLITYCZNE MAJĄCE NA CELU WZMOCNIENIE EUROPEJSKIEGO RYNKU PRODUKTÓW OBRONNYCH

W tym rozdziale przedstawiono **szerokie spektrum działań politycznych**, w ramach których Komisja będzie kontynuować bliską i efektywną współpracę ze swoimi partnerami, zwłaszcza z EAO, w celu zapewnienia najlepszych rezultatów. Działania te są zaprojektowane z myślą o poprawieniu ogólnej koordynacji, wzmocnieniu rynku wewnętrznego produktów obronnych oraz o pomocy w procesie dostosowania i modernizacji w Europie.

3.1. Polityki mające na celu poprawienie funkcjonowania wewnętrznego rynku produktów obronnych

3.1.1. Nowe ustawodawstwo

Dla Komisji priorytetem jest poprawienie funkcjonowania wewnętrznego rynku produktów obronnych. Komunikatowi temu towarzyszy zatem projekt dyrektywy dotyczącej wewnątrzwspólnotowych transferów produktów obronnych oraz dyrektywy dotyczącej zamówień w dziedzinie obrony. Celem obu tych projektów jest wniesienie udziału w stopniowe ustanowienie europejskiego rynku wyposażenia obronnego (European Defence Equipment Market – EDEM); na rynku tym dostawcy posiadający siedzibę w jednym państwie członkowskim będą mogli oferować swoje produkty i usługi na terenie wszystkich państw członkowskich. Projekty te wyznaczają zasadnicze ramy dla ustanowienia bardziej konkurencyjnego i silniejszego przemysłu obronnego i powinny być wdrożone tak szybko, jak to tylko możliwe.

Proponowana **dyrektywa dotycząca wewnątrzwspólnotowych transferów produktów obronnych** ułatwi transfery poprzez wyeliminowanie zbędnej biurokracji. Rządy UE dokonujące zamówień od dostawców w pozostałych państwach członkowskich wzmocnią swoje bezpieczeństwo dostaw. Poprzez zasadnicze zmniejszenie kosztów ubiegania się o licencję oraz poprzez umożliwienie integratorom systemów otwierania łańcuchów dostaw w bardziej przewidywalnych warunkach, nowe zasady zwiększą możliwości dla konkurencyjnych małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w dostarczaniu komponentów lub podsystemów, przyczyniając się w ten sposób do poprawienia dynamiki rynku europejskiego.

Proponowana **dyrektywa dotycząca zamówień w dziedzinie obrony** wzmocni otwartość i konkurencyjność rynków produktów obronnych w UE, biorąc pod uwagę szczególne okoliczności, takie jak bezpieczeństwo dostaw i bezpieczeństwo informacji. Ograniczy to różnorodność aktów prawnych w tej dziedzinie. Wzmocni konkurencyjność i przejrzystość oraz pomoże MŚP w znajdywaniu ofert oraz ubieganiu się o status podwykonawcy. Dzięki ustanowieniu nowych zasad dotyczących zamówień w dziedzinie broni, amunicji oraz sprzętu wojskowego oraz dla pewnych niewojskowych wrażliwych produktów związanych z bezpieczeństwem, inicjatywa ta powinna w dalszym stopniu ograniczyć stosowanie art. 296 do wyjątkowych przypadków, tak jak to określił Europejski Trybunał Sprawiedliwości, i zgodnie z wcześniejszymi krokami podjętymi przez Komisję[3] i EOA oraz powinna zachęcić do większej otwartości rynków produktów obronnych.

3.1.2. Pozostałe środki

Funkcjonowanie EDEM można w dalszym stopniu usprawnić poprzez minimalizowanie pozostałych **przeszkód dla integracji rynku produktów obronnych**.

Komisja będzie **promować stosowanie wspólnych norm** w celu ułatwienia otwarcia rynków produktów obronnych. Komisja zaangażowała zainteresowane podmioty w celu opracowania „Przewodnika standaryzacji w dziedzinie obronności" oraz pracuje wraz z EOA nad zachęceniem do korzystania z niego. **Wzywa ona wszystkie państwa członkowskie do pełnego wykorzystania przewodnika dla celów ich zamówień wyposażenia obronnego.**

Skuteczność nowej dyrektywy dotyczącej transferów wewnątrzwspólnotowych oraz dyrektywy zamówień w dziedzinie obronności byłaby wzmocniona przez **większe wzajemne zaufanie pomiędzy państwami członkowskimi**. W tym celu konieczne jest stworzenie spójnego systemu wzajemnych gwarancji opartego na mechanizmach kontroli, zarówno w odniesieniu do finansowania technologii, jak i w zakresie dostaw. Taki system bezpieczeństwa dostaw oraz informacji przemysłowych może być utworzony stopniowo, zaczynając od tych państw członkowskich, które są już gotowe do zaakceptowania wzajemnych zależności, idąc w kierunku ostatecznego systemu obejmującego wszystkie państwa członkowskie. Począwszy od 2008 r. Komisja będzie **badać, w bliskiej współpracy z państwami członkowskimi, możliwości utworzenia wspólnotowego systemu bezpieczeństwa informacji**, który umożliwiłby wymianę wrażliwych informacji pomiędzy państwami członkowskimi i przedsiębiorstwami europejskimi. Badanie to obejmie potencjalny zakres, zawartość i formę takiego systemu.

---

[3] KOM(2006) 779.

Istniejące obecnie **zróżnicowanie ustawodawstwa krajowego dotyczącego kontroli strategicznych zasobów obronnych** uniemożliwia konsolidację, zlikwidowanie duplikowania działań oraz rozwój bardziej wydajnego przemysłu. Może się ono również w przyszłości okazać niewłaściwe do **zapewnienia kontroli zasobów w systemie dostaw, który miałby charakter bardziej europejski**. Ewidentnie jest zatem konieczne uzyskanie równowagi pomiędzy wolnością inwestowania i ochroną interesów bezpieczeństwa w odniesieniu do kontroli materiałów i innych zasobów, które uznawane są za kluczowe. Komisja rozpocznie w 2008 r. **badanie określające, jak należy w przyszłości kontrolować zasoby**, aby zapewnić konkurencyjność dostaw na europejskim poziomie. Obejmie ono różne opcje dostępne w Europie w celu zachowania jej kluczowych interesów obronnych i bezpieczeństwa.

Komisja będzie nadal korzystać, tam, gdzie to konieczne, z odpowiednich zapisów Traktatu oraz instrumentów prawnych, które ma do swojej dyspozycji, w celu **zapewnienia uczciwej konkurencji** dla dóbr przemysłowych z zakresu obronności, oraz w celu uniknięcia zakłóceń konkurencji na rynkach nie związanych z wojskiem.

- Z perspektywy ekonomicznej wszystkie **offsety** mogą powodować zakłócenia w funkcjonowaniu rynków oraz utrudniać integrację europejskich rynków produktów obronnych. Z tego powodu ostatecznym celem jest stworzenie warunków rynkowych oraz europejskiej DTIB, tak aby stosowanie offsetów nie było już potrzebne, zważywszy, iż pozycja konkurencyjna europejskich przedsiębiorstw w porównaniu do dostawców z krajów trzecich nie jest gorsza.

- Stopniowe otwarcie rynków wraz z poprawą bezpieczeństwa dostaw pomiędzy państwami członkowskimi oraz właściwe zasady zamówień publicznych mające zastosowanie w całej UE poprawią przejrzystość i powinny zmniejszyć potrzebę stosowania art. 296. Tym niemniej, w kontekście tworzenia wolnych rynków, **zapewnienie równych reguł gry dla wszystkich nabiera dodatkowej wagi.** Z tego powodu pomoc dla przemysłu obronnego powinna być całkowicie przejrzysta, jeżeli ma zostać osiągnięte wzajemne zaufanie.

3.2. Polityki mające na celu poprawę ogólnej koordynacji

Państwa członkowskie muszą brać na siebie odpowiedzialność za wspólne wyposażanie EPBiO w narzędzia przemysłowe i technologiczne, które są jej niezbędne. O ile zdolności wojskowe są domeną państw członkowskich, o tyle powinny one dążyć do najlepszych możliwych wyników poprzez dzielenie się zasobami i ich łączenie w ramach europejskich programów cywilnych i wojskowych, korzystanie z technologii mających różnorodne zastosowanie i wspólnych norm oraz poprzez uwzględnienie bardziej efektywnych kosztowo rozwiązań.

3.2.1. Łączenie popytu

Konieczna jest **stała wymiana pomysłów dotyczących planowania i inwestycji w dziedzinie obronności**. Powoduje to, że państwa członkowskie muszą działać w sposób bardziej przejrzysty we wzajemnych kontaktach, oraz skoncentrować się na mniejszej niż obecnie ilości działań poprzez skupienie się na centrach doskonałości, które powinny powstać przede wszystkim w wyniku procesu rynkowego. Biorąc pod uwagę horyzont czasowy dla B+R, życia produktu oraz ulepszeń w czasie eksploatacji wyposażenia, **dostosowanie harmonogramów zamówień w państwach członkowskich jest niezbędnym pierwszym krokiem** na drodze do koordynacji popytu. EAO obecnie pracuje nad sposobami rozwiązania

tego problemu. Dodatkowo stworzenie wzajemnej przejrzystości pomiędzy państwami członkowskimi odnośnie do ich średnio- i długookresowych planów obronnych pozwoliłoby na zidentyfikowanie możliwości w dziedzinie wspólnych projektów inwestycyjnych, zbiorczych zakupów i spójnej specjalizacji ról. EAO zaczęła już **gromadzić informacje dotyczące wydatków obronnych państw członkowskich w celu stworzenia większej liczby możliwości koordynacji inwestycji i łączenia zamówień**. Ewolucja w tym kierunku mogłaby również doprowadzić do zdefiniowania europejskich programów współpracy, takich jak te obecnie wdrażane przez Wspólny Organ Współpracy w dziedzinie Uzbrojenia (Organisme Conjoint de Coopération en matière d'Armement – OCCAR).

3.2.2. Łączenie inwestycji w B+R

Europa wydaje obecnie niecałe 5% swojego budżetu obronnego na B+R[4]. **Wzrost odsetka wydatków na obronę poświęconych na B+R poprawiłby konkurencyjność** poprzez stymulowanie zdolności innowacyjnych europejskiego przemysłu obronnego. Jednocześnie istotne jest znajdywanie sposobów na **łączenie badań i zasobów sieciowych** na wszystkich poziomach – politycznym, przemysłowym i naukowym – w dziedzinie obronności. Jest to szczególnie ważne, biorąc pod uwagę wpływ wspólnych badań na późniejszą konwergencję rynków.

Naukowcy z dziedziny obronności tworzą technologie, które są często podobne do ich cywilnych odpowiedników na etapach poprzedzających opracowanie ich szczególnych zastosowań. Aby uniknąć niepotrzebnego duplikowania i aby uwzględnić wymagania i priorytety polityczne odnośnie do bezpieczeństwa cywilnego i obronności, które mogą się różnić, korzystne byłoby systematyczne identyfikowanie **synergii pomiędzy programami badawczo-rozwojowymi**, np. między programem badawczym dotyczącym bezpieczeństwa będącego częścią siódmego programu ramowego a badaniami w dziedzinie obronności planowanymi lub koordynowanymi przez EAO.

Ponadto we wrześniu 2007 r. zostało zapoczątkowane **Europejskie Forum Badań i Innowacji w dziedzinie Bezpieczeństwa** (European Security Research and Innovation Forum – ESRIF) Zaprezentuje ono w 2009 r. wspólny program w dziedzinie badań nad bezpieczeństwem przedstawiający wytyczne dla programów badawczych na poziomie europejskim i krajowym. ESRIF wzmocni również publiczno-prywatne kanały komunikacyjne w dziedzinie europejskich badań obronnych oraz zwiększy przejrzystość i koordynację pomiędzy różnymi realizowanymi programami i inicjatywami.

3.2.3. Wzmocnienie pozycji MŚP

Działania nakreślone w pkt 3.1.1 **same w sobie wzmocnią pozycje MŚP**. Wprowadzono szczegółowe przepisy, aby zachęcić MŚP do udziału w siódmym programie ramowym w zakresie obszaru badań dotyczących bezpieczeństwa oraz poprzez inicjatywę „Badania przynoszące korzyści MŚP" włącznie z podnoszeniem maksymalnej stopy zwrotu kosztów dla MŚP z 50% do 75% oraz poprzez uproszczenie zasad udziału. Aby pomóc MŚP w znalezieniu i skorzystaniu z możliwości rynkowych, **EAO opracowała Kodeks najlepszych praktyk w łańcuchu dostaw oraz specjalny portal „e-portal"** jako uzupełnienie kodeksu postępowania w zakresie zamówień obronnych[5]. Komisja będzie się dokładnie przyglądać

---

[4] Dziewięć mld euro z całego budżetu wynoszącego w 2005 r. 193 mld dla UE-24.

[5] http://www.eda.europa.eu/ebbweb/

wdrażaniu kodeksu przez EAO, jak również dyrektywy dotyczącej zamówień obronnych po jej przyjęciu.

3.3. Polityki towarzyszące

Środki zaproponowane powyżej będą przyczyniać się do konkurencyjności europejskiego przemysłu obronnego poprzez większy stopień współpracy, specjalizacji i innowacji. Bardziej konkurencyjne rynki doprowadzą do powstania silniejszych przedsiębiorstw, tworzących nowe wysokiej jakości miejsca pracy.

3.3.1. Otwieranie rynków zagranicznych

Silny konkurencyjny europejski przemysł obronny powinien również skorzystać z możliwości **ekonomicznych istniejących poza UE**. Odnotowując możliwy wpływ różnych krajowych polityk eksportowych, większa sprzedaż w państwach trzecich podniosłaby rentowność oraz zwrot z inwestycji w B+R, zakłady produkcyjne i kapitał ludzki. Obecnie europejski przemysł obronny jest skutecznie wykluczony z zaopatrywania rynku USA, z wyjątkiem zakładów znajdujących się na terenie USA, w wyniku przepisów dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa narodowego, przepisów obronnych związanych z polityką „Kupuj to, co amerykańskie" („Buy American") oraz innych środków. W związku z tym **europejski przemysł obronny ma duże trudności w korzystaniu z możliwości ekonomicznych w USA**, podczas gdy przedsiębiorstwa amerykańskie mają łatwiejszy dostęp do rynków europejskich.

Aby Europa mogła poprawić swój dostęp do rynku USA, konieczne jest **zapewnienie, że europejski przemysł obronny może sprostać swoim amerykańskim konkurentom pod względem innowacji i jakości**. Bardziej europejskie podejście do współpracy na własnym obszarze jest pierwszym krokiem do zmniejszenia technologicznego uzależnienia Europy. W szczególności wspólne działania **w celu zidentyfikowania i rozwijania kluczowych technologii oraz możliwości przemysłowych, a także zapewnienie ich** dla UE, znacząco poprawiłoby wiarygodność i zmniejszyłoby ciężar ograniczeń związanych z Międzynarodowymi Przepisami w zakresie Obrotu Bronią (International Traffic in Arms Regulations – ITAR).

Znaczenie rynku amerykańskiego nie powinno odwrócić zainteresowania od potencjalnych nowych wyzwań i możliwości związanych z szybko rozwijającymi się gospodarkami krajów wschodzących i potencjalnymi ponownym pojawieniem się głównych konkurentów. W celu zapewnienia, że przedsiębiorstwa europejskie skorzystają z tych możliwości ekonomicznych, działając w ramach kodeksu postępowania Unii Europejskiej w sprawie wywozu broni, **Komisja ostatnio przedstawiła odnowioną strategię dostępu do rynku we wschodzących gospodarkach**[6]. W ramach tej inicjatywy Komisja zajmie się problemem głównych barier w dostępie do rynków zagranicznych zidentyfikowanych w bazie danych dostępu do rynku.

---

[6] KOM(2007) 183.

3.3.2. Zarządzanie zmianami

Przewidywanie zmian i zarządzanie nimi, jak również restrukturyzacja mają zasadnicze znaczenie dla polityki przemysłowej. O ile przemysł odnoszący sukcesy w odpowiadaniu na wyzwania płynące z rynku będzie tworzył nowe możliwości i korzyści, nadal mogłaby zaistnieć konieczność poniesienia **pewnych kosztów dostosowania, włącznie z utratą miejsc pracy w pewnych regionach i/lub kategoriach pracowników**.

Potencjalne społeczne i ekonomiczne skutki dalszej integracji rynkowej w sektorze obronnym powinny być przedmiotem aktywnej dyskusji w ramach dialogu społecznego ułatwiającego zarządzanie zmianami i restrukturyzację. Kilka spośród reform przyjętych w ramach planu działań w zakresie pomocy państwa z 2005 r., między innymi pomoc dla regionów i szkoleniowa, może również służyć pomocą w przewidywaniu i rozwiązywaniu problemu zmian strukturalnych, podobnie jak fundusze strukturalne, a w szczególności Europejski Fundusz Społeczny.

3.3.3. Poprawa zarządzania europejskim rynkiem obronnym

Utworzenie **EAO** potwierdziło europejskie chęci do oferowania skutecznych ram dla promocji i ulepszania współpracy w dziedzinie uzbrojenia oraz rozwoju zdolności obronnych.

Członkostwo Komisji w Radzie Sterującej EAO podkreśla jej rolę w tej wrażliwej dziedzinie oraz daje solidne podstawy dla uzgodnienia koordynacji pomiędzy różnymi działaniami. Ponadto EAO i Komisja podzielają wspólną ocenę sytuacji: UE potrzebuje konkurencyjnego przemysłu obronnego, który z kolei potrzebuje europejskiego rynku.

UE może wykorzystać swój pełny potencjał jedynie przy założeniu istnienia skutecznej współpracy pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi stronami. Rozwiązanie problemu leży w ustrukturyzowanym dialogu z właściwymi organami państw członkowskich w ramach drugiego filaru UE oraz EAO, w granicach istniejącego podziału kompetencji, w celu zoptymalizowania synergii między wszystkimi aspektami polityki wpływającej na konkurencyjność przemysłu obronnego.

Pod tym względem UE powinna mieć do dyspozycji właściwy **mechanizm gwarantujący na poziomie europejskimi spojrzenie na wyzwania oraz kluczowe aspekty bezpieczeństwa i obronności, włącznie z konkurencyjnością przemysłu. Mechanizm ten powinien brać pod uwagę istniejący krajowy poziom wiedzy w tym zakresie, np. niezależne ośrodki badawcze**. **Komisja będzie badać najlepsze środki, aby osiągnąć ten cel** wraz ze wszystkimi zainteresowanymi stronami.

4. WNIOSKI

Nadszedł czas, aby podjąć zdecydowane działania w celu poprawy konkurencyjności europejskiego przemysłu obronnego. Innymi słowy, jeżeli obecny stan rzeczy będzie kontynuowany, obywatele europejscy będą nadal płacić zbyt wysoką cenę i otrzymywać w zamian zbyt mało, jeśli chodzi o ich ochronę i bezpieczeństwo, a europejski przemysł obronny straci swoją przewagę konkurencyjną.

Strategia przedstawiona w niniejszym komunikacie stworzy lepsze warunki dla europejskiego przemysłu obronnego, tak aby mógł on się przygotować do przyszłych wyzwań poprzez zwiększenie swojej konkurencyjności, promowanie innowacji, oraz korzystając z istniejących atutów, tworzyć bardziej uczciwe warunki rynkowe, a także zachować miejsca pracy wysokiej jakości i tworzyć nowe. Strategia ta ma na celu zapewnienie, że europejski przemysł obronny może zaoferować najlepsze możliwości dla EPBiO.

Państwa członkowskie, EAO oraz Komisja muszą podjąć niezbędne działania, zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo, w celu promowania ogólnej koordynacji polityki, tak aby wzmocnić rynek wewnętrzny dla europejskiego przemysłu obronnego. Niniejszy komunikat ogólnie wskazuje charakter wkładu Komisji w osiągnięcie tego wspólnego celu.